

1. Український алфавіт

А а	Г г	Е е	З з	Ї ї	Л л	О о	С с	Ф ф	Ч ч	Ь ь
Б б	Ґ ґ	Є є	И и	Й й	М м	П п	Т т	Х х	Ш ш	Ю ю
В в	Д д	Ж ж	І і	К к	Н н	Р р	У у	Ц ц	Щ щ	Я я

2. Наголошування слів

ЗРАЗКИ

Іменники

Ви́падок, гороши́на, дові́дник, добу́ток, до́нька, дочка́, за́гадка, ка́мбала, катало́г, ку́рятина, мере́жа, металу́ргія, по́друга, покáзник, різно́вид, ре́шето, русло́, сантимéтр, свéрдло, сере́дина, симетрі́я, спи́на, судно́, фенóмен.

Іменники на -ання

Завда́ння, запита́ння, вигна́ння, визна́ння, засла́ння, навча́ння, надба́ння, обра́ння, пізна́ння, чита́ння; АЛЕ: ди́хання, зобов'я́зання.

Іменники у формі множини

Діти – з дітьми; голкі́, ластівкі́, копійкі́ (АЛЕ: дві го́лки, дві ла́стівки, дві копі́йки).

Прикметники

з наголошеним **закінченням -ий**

біржові́й	терпкі́й
грунто́вий	тонкі́й
житло́вий	товсті́й
листя́ний	фахові́й
мілкі́й	чарівні́й
нові́й	чергові́й
пільгові́й	черстві́й

з наголошеним **коренем або суфіксом**

визво́льний	одна́ковий
гетьма́нський	одноразо́вий
зру́чний	опто́вий
ко́сий	рядо́вий

Дієслова

1. Беремо́ (берете́), везті́ (веземо́, везете́, везучі́), відвезті́, ідемо́ (ідете́, ідучі́), нести́ (несемо́, несете́, несучі́).

2. Жали́ти, заверші́ти, зобразі́ти, оздорові́ти, посі́діти, роблю́, ходжу́.

(Більше прикладів правильного наголошування слів наведено в словнику наприкінці цього посібника.)

3. Тверді й м'які приголосні звуки

Тверді приголосні	М'які приголосні
[д], [дз], [т], [з], [с], [ц], [л], [н], [р]	[д'], [дз'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н'], [р']
–	[й]
Губні: [б], [п], [в], [м], [ф]	–
Шиплячі: [ж], [ш], [ч], [дж]	–
[г], [к], [х], [ґ]	–

Деякі тверді й м'які приголосні утворюють співвідносні пари: [с] і [с']; [д] і [д'].

Не мають парних м'яких губні звуки, шиплячі та [г], [к], [х], [ґ]. Вони лише напівном'якшуються перед звуком [і], а також перед [а], [у], [е], які позначаємо відповідно буквами *я, ю, є*. Наприклад: *гілка* [г'ілка], *пюре* [п'урé].

М'якість приголосних на письмі позначаємо:

- м'яким знаком: *день* [ден'];
- буквою *і*: *літо* [л'іто];
- буквами *я, ю, є*: *хвиля* [хвіл'а].

БЕРУ ДО УВАГИ.

1. Приголосний [й] – м'який. Він не має парного твердого звука.
2. Букви *ь, і, я, ю, є* можуть позначати м'якість і двох приголосних: *стіл* [с'т'іл].
3. [с] і [с'] – це різні звуки (твердий і м'який).

4. Дзвінки та глухі приголосні

Дзвінки	б	д	д'	з	з'	дз	дз'	ж	дж	г	г	–
Глухі	п	т	т'	с	с'	ц	ц'	ш	ч	к	х	ф

БЕРУ ДО УВАГИ.

Звуки [в], [м], [н], [л], [р], [й], а також відповідні їм м'які [н'], [л'], [р'] не належать ні до дзвінких, ні до глухих. У цих звуках голос переважає над шумом.

5. Фонетична транскрипція

У транскрипції:	Приклади
• запис беремо у квадратні дужки	[каліна]
• кожен звук позначаємо окремою буквою; при цьому НЕ використовуємо букви <i>я, ю, є, ї, ь, щ</i> та великі букви	<i>яма</i> [й'ама] <i>Тарас</i> [тар'ас]
• якщо в слові два й більше складів, обов'язково позначаємо місце наголосу	[п'одорож]
• м'якість приголосного позначаємо скісною рисочкою вгорі [']	<i>день</i> [ден']
• напівном'якшеність позначаємо знаком у вигляді коми вгорі [']	<i>білка</i> [б'ілка]
• довгі звуки позначаємо двокрапкою	<i>знання</i> [знан':а]
• звук, до якого наближається вимова основного звука, позначаємо маленькою буквою вгорі	<i>село</i> [се ^и ло]